

Redacția, Administrația,
și Tipografia.
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc. — Manuscrisurile nu se
returnează.
INSCRIBEREA se primește la Admi-
nistrația în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
în Viena: M. Dices, Heinrich
Rehler, Rudolf Mosse, A. Oppel
Nachfolger; în Budapesta: A. V.
Goldberger, Eckstein Bernat; în
București: Agența Havas, Suc-
cursale de România; în Ham-
burg: Karoly & Liebmann.
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 6 cr. și
30 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
serie 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LVIII.

„Gazeta” iese în ziua care dă.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etagiul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 6 cr. v. a.
sunt 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 230.

Brașov, Luni-Marti, 17 (29) Octombrie

1895.

Adunarea „Societății pentru fond de teatru român.”

Brașov, 16 (28) Oct.

Eri și alaltăeri, în zilele de 14 (26) și 15 (27) Octombrie c., precum se știe, s'a întrut în orașul nostru adunarea generală a „Societății pentru fond de teatru român.”

Adunarea aceasta din mai multe puncte de vedere a fost mult însemnată pentru viața societății. Mai întâiu pentru-o tocmă acum s'a împlinit un pătrar de secol, de când s'au pus temelile acestei societăți. Imprejurarea aceasta însă-și era de-ajuns, pentru ca să deștepte interesul Românilor și mai ales a bărbaților, cari prin jertfele și stăruințele lor au înființat, au susținut și au ridicat această societate, care în cât privește fondul ei se poate pune la locul al doilea între reuniunile de cultură națională, ce le avem noi Români de dincoace de Carpați.

Nu mai puțin însemnată a fost această adunare, că, după patru ani de stagnare, era cea dintăiu adunare generală. De vre-o patru ani încôce societatea n'a dat nici un semn de viață, nu și-a ținut adunările generale anuale, ér comitetul societății ajuns a fi necomplet, deore-ce unii dintre membrii lui, depărtându-se din Pesta, unde era sediul societății, se retrăseseră și din comitet, și alții n'au fost aleși în loc. Astfel în timpul din urmă nici nu se mai știa de starea societății și de comitetul ei. În urma acestor împrejurări era de prevădut, că la adunarea aceasta se va discuta și asupra modalităților, prin cari s'ar pută regula și promova viitoarea activitate a societății, ér ca cea mai importantă între aceste modalități era luată în vedere schimbarea sediului comitetului societății.

În fața unei adunări atât de importante, puteam cu drept cuvânt să ne așteptăm la o cercetare numărăasă a adunării și de către membrii din afară. Comitetul de primire din Brașov a și făcut toate pregătirile de lipsă pentru primirea oșpeților, dér afară de vice-președintele societății, d-l Iosif Vulcan, nu avurășm bucuria de a saluta în mijlocul nostru nici măcar pe membrii comitetului. Se înțelege de sine, că în astfel de împrejurări, séra de cunoștințe de Vineri dela otelul Central „No. 1” se reduce mai mult la o convenire a 40—50 de persoane din loc. Oșpeți la „séra de cunoștințe”, afară de d-l Vulcan, abia am avut 3—4, între cari d. cav. de Pușcariu (Bran), G. Dima (Sibiu) și Isaia Popa (Oana-Sibiului).

Sedința I.

Prima ședință a adunării s'a deschis Sâmbătă pe la orele 10 a. m. în sala cea mare a gimnasiului nostru. Fruntașii români din Brașov se prezentară la ședință în număr destul de mare. Poliția era reprezentată prin d-l căpitan Hiemesch.

D-l Iosif Vulcan, vice-președintele societății, care la intrarea în sală fú întâmpinat cu călduroșe urări de „să trăiască”, după ce ocupă locul presidial la masa comitetului, deschise ședința prin următorul frumos discurs, roșit cu voce clară:

Onorabilă adunare generală!

Având onorifica însărcinare, să deschid și să prezidez și această adunare generală a Societății pentru fond de teatru român, mă aflu sub impresiunea a două momente solemne.

Primul mi-se impune prin faptul, că

această întrunire se ține în Brașov, un vechiu și strălucit focular al deșteptării și luminării noastre, pentru care tot Românul trebuie să aibă în peptul său un deosebit cult.

Marea însemnată a acestui oraș în istoria culturii noastre naționale mă face, ca numai cu sfielă să-mi ridic slabul glas aicea, unde s'au ilustrat atâția mari și nemuritori bărbați, — și unde chiar și-acuma mă väd impresorat de binemeritați luptători ai propășirii și de ageri reprezentanți ai sciinței române.

Al doilea moment solemn mi-se inspiră prin întâmplarea, că tocmă acum se împlinesc douăzeci și cinci de ani, de când s'au pus bazele acestei Societăți.

Douăzeci și cinci de ani!... Pe vremea aceea părea, că mișcarea intelectuală luase un avânt și la noi. Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român se înființase cu mare însuflețire; prima sa adunare generală și expoziția din Brașov electricasă pe toți; întrunirile ei deveniră nisece adevărate serbări naționale-culturale, unde ómenii, cu tóte că nu existau căi ferate, alergau din depărtări mari. Biserica gr. or. română, sub conducerea providențialului ei archi-păstor, s'a organizat de nou pe baze liberale și traionice. Dincolo de Carpați se convocase o întrunire a fruntașilor noștri literari și intelectuali, din care apoi a eșit societatea academică română... În deobște se manifesta un dor de progres, un zel de activitate, care voia să repareze lipsele, fără să i pase de greutățile, ce s'ar ivi în oale... În mijlocul acestei fermentațiuni regeneratoare s'a ivit din rândurile tinerimei apelul „Să fondăm teatru național!” Apelul a fost întâmpinat cu căldură de deputații noștri de atunci, și în scurt timp idea s'a închiegat în statute. Astfel s'a format societatea, la a oărei adunare generală luăm parte astăzi.

Salutată cu plăcere din multe părți, Societatea noastră a avut din capul locului și protivniol. S'a dis și se dice, că teatrul nu este o necesitate atât de grabnică, și că înființarea lui reclamă un capital mare, ce numai în timp de mulți ani s'ar pută aduna.

N'am susținut nici-odată, că teatrul ar fi prima noastră trebuință, și că fondul s'ar pută stringe așa de iute; dér am dis tot-déuna, că ar fi păcat să nu primim contribuiri aceleora, cari din prisosul lor vor să dăruescă ceva și pentru scopul acesta. Și am dat înainte, făcându-ne datorii. Pe unde am dus stégul nostru, acela pretutindenea a fost primit cu plăcere, în multe locuri chiar cu entuziasm; contribuiri urmau când mai încet, când mai spornic; ba ni-s'au făcut și legate: semn, că societatea noastră n'a fost de prisos.

Adunările noastre generale, afară de profitul material, tot-odată ni-au dat ocaziuni să arborăm stindardul culturii naționale tocmă la marginile extreme ale elementului românesc, unde idiomul nostru a scăpătat, și unde ele astfel au fost tot atâtea serbători ale spiritului românesc.

Fondul nostru și această înriurire: étă cele două produse ale activității noastre în timp de douăzeci și cinci de ani!

Un pătrar de secol în viața unui om este un interval lung, care îngropă multe speranțe frănte și iluziuni ofilite. Rândurile tovarășilor s'au rărit, pe mulți i-a sleit grigea pânei de tóte zilele, pe alții i-a amuțit glia somnului vecinic; ér cel ce în entuziasmul tineretei a avut fericirea d'a înălța

stégul, vi-se presintă cu pèrul sur... Dér stégul tot falfăie, sub el s'adună elemente noue, puteri tinere, viitorul ne suride...

N'am atins încă scopul, pentru care s'a instituit societatea noastră. Dér asta nu ne descurăgiează. Vom pași înainte stăruind și convingși de succes, căci ou tótă sérăcia noastră am reușit s'adunăm un fond, care și până-acuma represintă o sumă considerabilă.

Raportul despre starea cassei constatéză suma de 71.000 fl. Observ însé, că raportul acesta ne face bilanțul numai până la 4 Martie 1895, când tot fondul a trecut în administrația institutului „Albina”, care își face socotela la sfârșitul anului. Prin urmare venitele de atunci după hărțile de valóre, dividendă celor 78 de acții de ale numitului institut și interesele până'n 1 Iulie an. c. după capitalul de 27.000 fl. elocot tot la „Albina” nu s'au computat în raportul presintat.

Adăugate aceste, și socotite după valórea lor reală, acțiunile „Albinei”, cari dimpreună cu cele din emisiunea a doua se urcă la 166, putem susține cu temeiul posibil, că astăzi fondul societății pentru crearea unui teatru național român se urcă la peste o sută de mii de florini.

Iată rezultatul material al primului pătrar de secol. Cu această vă salut și deschid adunarea generală!

Acest discurs fú de repetite-ori întrerupt de urările de „să trăiască” ale publicului, ér la urmă mai ales fú sgomotos aplaudat.

Președintele comitetului de primire, d-l V. Onițiu, răspuse apoi prin câte-va cuvinte bine simțite, salutând pe d-l Vulcan și mulțămind celor ce ou atâta succes au luptat și luptă pentru înaintarea acestei societăți.

S'a cetit după asta o listă a membrilor noi, după a căror aclamare s'au ales ca notari pentru purtarea proceselor verbale ale adunării d-nii V. Goldiș și Dr. Emilian Popescu, apoi s'a dat oțire, prin d-l Goldiș, următorului raport al comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare generală încóce:

Raportul comitetului.

Onorată adunare generală! Comitetul societății pentru fondul de teatru român face următorul raport:

I. Ultima adunare generală din Orșova, ținută la 24 și 25 August 1890, în înțelesul statutelor societății § 9 alineă g, avea a defige locul și timpul pentru viitoarea adunare generală; adunarea din Orșova însă a întrelăsat a face această, și pe lângă tótă stăruința comitetului, după cum se póte vedea din protocoólele alăturate sub % prot. 22 din anul 1891—1895 nu s'a putut ține adunarea generală; — cu durere constatăm această stagnare provenită din împregiurări, cari și d-vóstré vé sunt cunoscute, căci dela anul 1892 comitetul continu și în fiă-care an de repetite-ori a rugat inteligința din Brașov să facă pregătiri pentru adunarea generală, spre care scop deși a fost ales și un comitet arangiator, totuși din cauzele ce se pot vedea atât din epistolele alăturate sub E/1—E/14 cât și din protocoólele comitetului, adunarea generală nu s'a putut întruni. — Tot în protocoólele comitetului aci alăturate se väd și cauzele pentru cari în anul 1892 nu s'a putut ține adunarea generală nici la Arad, precum era hotărít și pregătit.

II. *Averea societății*: 1) Depuneri la „Albina” 27.706 fl. 85 cr. 2) Acțiuni de-ale „Albinei” 7800 fl. 3) Felurite hărții de valóre 34.087 fl. 03 cr. 4) Obligațiuni private 100 fl. 5) Depuneri la I cassă de păstrare peștană 1419 fl. 49 cr. Laolaltă 71.113 fl. 87 cr.

Până la adunarea generală din 24 și 25 August 1890, ținută în Orșova, averea, societății a constat din hărții și bani gata în sumă de 54.785 fl. 59 cr. În urmare, *sporul de patru ani e de 16.328 fl. 28 cr.*

Comitetul luând în considerare suma însemnată a fondului, ou a cărui administrare se cere nu numai tot multă punctualitate, oi și mare siguranță, — după ce s'a încredințat, că on. institut de credit și de economii „Albina” primesce averea fondului numai pe lângă restituirea speselor efective, ce le va avé cu administrarea acestei averi, a transpus tótă averea după cum se află înșirată în protocolul ședinței din 4 Martie 1895, aceluiași institut; decí când cerem ulterioara aprobare, rugăm adunarea generală a aduce mulțămítă protoco-lară direcțiunii institutului „Albina”. — În urma hotărării comitetului dat la 10 Aprilie și 15 Iunie 1895, am luat parte la emisiunea nouă a institutului „Albina” prin ceea ce numărul acțiunilor se va urca la 166 de acțiuni.

III. *Membrii*. On. adunare este rugată ca să aprobeze decisiul comitetului de dato 1 Decembrie 1892 și dato 15 Ianuarie 1893, în urma căruia numele fericitului *Lasar Baldi* din Clușiu, — care a testat fondului 1000 fl., să fiă eternizat și prin introducere între membrii fondatori ai fundațiunei. În decursul anului 1895 s'a făcut membru fondator d-l *Iuliu Pușcariu* jude la tribunal, ér d-nii *Atanasie Cimponeriu* advocat în Budapesta, *Silviu Suciu* secretar minist. și *Pavel Boldea* preot, membri ordinari.

IV. *Restanțele*. 1) Membrii fondatori după consemnarea sub % au rămas datorii ou 2860 fl. 2) Membri ordinari după cons. % au rămas datorii ou 584 fl. 50 cr. La olaltă 3444 fl. 50 cr.

Deși avocatul societății a făcut mai multe provocări pentru solvirea restanțelor, totuși încă este o sumă considerabilă necincassată, și această se atribuș usului nepractic de până acum de a-se înscrie membri numai în liste, cari în cas de proces nu au însușirile unei obligațiuni, de aceea se atrage de nou atențiunea onoratei adunări generale la hotărirea comitetului și a adunării generale din anul 1888, că numai aceia să fiă primiți și declarați de membri fondatori séu ordinari, cari séu solvesc numai decât tacosele presorise, séu subscriu obligațiuni.

V. *Diplome*. Tacosele întregi le-au plătit și au căpătat diplome: a) din membri fondatori 49 (veđi consemnarea I) b) din membri ordinari 39 (veđi consemnarea II).

VI. *Comitetul*. Din ocaziunea descen-tralisării tablei regesci din Budapesta în anul 1891, zelosul și binemeritul secretar al societății noastre de până atunci, d-l *Dr. Atanasie Marienescu*, care dela 1882 a ocupat acest post, a fost strămutat la tabla regescă din Oradea-mare; decí devenind locul de secretar vacant, a fost substituit provisoricé prin d-l controlor *Pavel Boldea*; — și fiind-că comitetul presinte a fost ales la 30 Septembrie 1888 în adunarea generală din Lugoș pe trei ani, cari au expirat încă în anul 1891, comitetul întreg depune mandatul adunării generale, mulțumind pen-

tru încrederea, ce'i s'a dat, și își cere absolvarea sa.

VII. *Actele adunării trecute.* Pe baza unor hotărâri ale adunărilor generale precedente, protocoalele ședințelor adunării generale ultime, ținută în Orșova la 24 și 25 August 1890, se alătură sub I—V.

Din ședința comitetului societății pentru fond de teatru român, ținută la 30 Septembrie 1895 în Budapesta.

Hosszu, președinte. Favel Boldea, secretar interinal.

Avea să urmeze acum citirea raportului despre starea casei, care însă fu predat unei comisii ca să-l studieze și să vină cu o dare de seamă amănunțită asupra lui în ședința următoare.

Astfel s'a ales o comisiune de 5 pentru censurarea socotelilor compusă din d-nii V. Bologa, Dr. A. Mureșianu, I. C. Panțu, Vas. Voina și A. Vlaicu.

Altă comisiune de 5, pentru prezentarea și studierea propunerilor și pentru censurarea raportului comitetului, s'a ales din d-nii: G. B. Popp, Andreiu Bârseanu, Dr. G. Baiulescu, Dr. Ios. Blaga și G. Dima.

În fine, pentru înscrierea de membri noi s'a ales o altă comisiune de 5, constătoare din domnii: Lazar Nastasi, Grigoriu Maior, G. Navrea, Gr. Birea și Dr. E. Meșianu.

Președintele prezintă o telegramă de felicitare, sosită dela corpul profesional al gimnasiului român din Brad, care s'a citit și s'a primit cu aclamații.

Nefind alte obiecte la ordinea zilei, ședința primă, care a durat ceva peste o oră, s'a închis între animate strigări de „să trăiască“ la adresa președintelui.

Ședința II-a.

A doua ședință s'a deschis Duminecă după orele 11 a. m. În sală se afla public mai numeros ca în ședința primă, printre care și mai multe doamne și domnișore. Poliția era reprezentată și de astădată prin d-l căpitan Himesch.

Îndată după deschiderea ședinței s'a oțit, prin dl notar Dr. Em. Popescu, procesul verbal al ședinței prime, care pe lângă puține modificări stilare se verifică.

Urmază raporturile diferitelor comisii aflate în ședința primă.

D-l Lazar Nastasi raportează în numele comisiei pentru câștigarea de membri noi, că pe lângă membrii ordinari însinuați în ședința primă, s'au mai înscris tot ca membri ordinari și alții, cari de-asemena au fost aclamați și recunoscuți de adunare. În total s'au înscris 59 de membri ordinari, dintre cari au plătit numai de cât taxa de câte 5 fl. următorii domni:

Din Brașov: Dr. Dimitrie Pop adv. G. B. Popp, Andreiu Bidu, Val. Bologa, I. G. Barițiu, Petru Nemeș, Dr. Eugen Leményi, Dr. George Baiulescu, Petru Pop, Ioan Socaciu, Nicolae Bârbuceanu, Simion Demian, Constantin de Steriu, Virgil Onițiu, Dr. Iosif Blaga, Dr. Emilian Popescu, Andreiu Bârseanu, Dionisiu Făgărășan, Lazar Nastasi, Grigorie Birea, Ioan Popea, George Chelariu, I. C. Panțu, Vasile Goldiș, Bartolomeiu Baiulescu, Ioan Aron, Ioan Petric prot., Iordan Munteanu, Ioan Săniută, G. M. Zănescu, Nicolae G. Eremia, Nicolae I. Ciurcu, Nicolae Străvoiu, Sterie Stinghe, Vasile Voina prot., Iosif Pușcariu, Tache Stănescu, Dr. Aurel Mureșianu, Vasile Popoviciu, Ioan Bran de Leményi, Nicolae Fluștureanu, Arsenie Vlaicu, George Șerban, George Popp, Nicolae Dușoiu, George Belissimus, Nicolae Petra-Petrescu, Alexă Moldovan, Grigoriu Maior.

Din Stupini: Ioan Maximilian.

Din Zărnesci: Nicolae Garoiu, Dr. Ianou Meșianu, Eugeniu Meșianu.

Din Bran: Ioan cav. de Pușcariu, Silviu de Pușcariu.

Din Sibiu: George Dima.

Urmază raportul comisiei însărcinate cu censurarea socotelilor. Raportor A. Vlaicu. Censurarea se baza estraselor protocolare, — care de altfel au un defect de formă, nefiind subscrise de întreg comi-

tetul și provădute cu sigilul societății, — constată, că la 14 Iulie 1890 averea totală a societății era de 54,785 fl. 59 cr. Până la 4 Martie 1895 această sumă s'a sporit cu 16,328 fl. 28 cr., așa că cu 4 Martie 1895 averea actuală a societății avea să fiă de 71,113 fl. 87 cr. Dela această dată intrăgă averea s'a predat institutului de credit și economii din Sibiu, care s'a oferit a-o administra gratuit. Comitetului i-se dă absolutoriu pentru gestiunea anilor 1890—1895 în 4 Martie și pentru administrarea averea societății sub rezerva prezentării ulterioare a actului de deposit estrădat de institutul „Albina“.

Imprejurarea, că Societatea posedă ați 166 acțiuni de-ale „Albinei“, cari sunt socotite numai după valoarea nominală de câte 100 fl., pe când în realitate valorază ați 250—300 fl., dă privilegiu d-lui N. Petra-Petrescu de-a propune, ca averea Societății să se arate și după valoarea ei efectivă cel puțin aproximativ. D-l Vlaicu dă, că în punctul 3 al raportului comisiei se cere dela comitet ceea ce dorește d-l Petrescu, adică un tablou amănunțit despre starea averii Societății. Aici se încinge o discuțiune mai lungă, la care a luat parte d-l G. B. Popp, care a cerut socotelile esacte despre intrăgă avere efectivă, apoi d-nii cav. Pușcariu, G. Dima, Bârseanu, Dr. Blaga, Panțu etc. În fine s'a decis, să se dea în viitor adunării generale un tablou esact și un inventar despre starea întregii averi a Societății.

Mai departe la propunerea comisiei se autorizează comitetul a dispune plassența fondului societății în hârtii de valoare cu rentabilitate mai mare decât hârtiile menționate în registre, ca hârtii cumpărate pe seama fondului.

Urmază raportul comisiei însărcinate cu examinarea raportului comitetului. Raportor prof. A. Bârseanu. La propunerea acestei comisii, se cere dela comitet, ca în viitor să stărnescă a tină adunările generale regulat în fiă-care an; Direcțiunii „Albinei“ s'a hotărât a-se exprima mulțumită pentru-o a primit asupra sa păstrarea și administrarea averii Societății, dăr sarcina administrării pentru viitor îi este rezervată comitetului. Fericitul Lazar Baldi, care a testat Societății 1000 fl., se înregistrează între membrii fondatori și adunarea exprimă recunoștință față cu memoria lui prin sculare.

Numărul membrilor, afară de cei înscriși la adunarea de-acum, este de: 49 fundatori și 39 ordinari. Restanțierii vor fi provocați, ca până la viitoarea adunare să-și achite restanțele, ăr în viitor numai aceia vor fi considerați ca membri, cari vor fi plătit taxele. D-lui At. Marienescu i se exprimă mulțumită pentru serviciile aduse societății ca secretar până în timpul, când s'a strămutat din Pesta la Oradea. Comitetului i se exprimă de-asemena mulțumită pentru purtarea agendelor societății din Septembrie 1888 până în prezent.

Dintre propunerile de sine stătătoare ale comisiei, cea mai însemnată este, ca în viitor sediul comitetului să se strămute.

Considerând, că colonia română din Budapesta este de tot mică și compusă mai ales din funcționari, cari își schimbă adese-ori domiciliul, așa că numai cu greu se pôte întregi comitetul Societății din sinul acestei colonii, de altă parte este espus la schimbări continue, cum s'a vedut în cei 5 ani din urmă; considerând mai de parte, că Budapesta e prea depărtată de masele poporului român, așa încât Comitetul nu pôte de aici să stea în legătură destul de strinsă cu factorii, cari ar pôte contribui la promovarea scopurilor Societății; considerând în fine, că pôte a sosit timpul, ca, pe lângă adunarea de mijlce materiale, Societatea să aibă în vedere și realizarea scopului ei și că de aceea Comitetul este de lipsă să stea în strinsă legătură cu publicul cel mare românesc: comisiunea propune, ca în viitor sediul comitetului să se strămute dela Budapesta într'un centru din mijlocul poporului român, anume e de părere, că în împrejurările actuale cel mai potrivit loc ar fi

Brașovul, unde este o inteligență numără și elementul român destul de bine reprezentat.

La propunerea acesta au vorbit mai mulți. D-l advocat Damianu se declară pentru ea. D-l V. Bologa dăce să se lase viitoarei adunări generale de-a decide asupra acestei cestiuni; d-l N. P. Petrescu susține această propunere. Au mai vorbit pentru propunerea comisiei Dr. Baiulescu, Blaga, Vlaicu. D-l Bologa, în fine, își retrage propunerea, ăr d-l Petrescu o susține. A urmat apoi votarea. Propunerea comisiei, de-a se strămuta sediul societății la Brașov, a fost primită cu mare majoritate.

Propunerea comisiei, ca adunările generale ale Societății să se țină de-odată cu adunările Asociațiunii transilvane nu s'a primit.

S'au primit, însă, propunerile ca: Comitetul să publice în fiă-care an în mică broșură raportul despre activitatea sa împreună cu lista membrilor și cu socotelile; să studieze modalitățile cele mai potrivite prin cari s'ar pôte realiza scopul societății, fiă prin subvențiunea unei societăți ambulante dramatice, fiă prin organizarea și subvenționarea unor societăți de diletanți, sau prin premiarea unor piese acomodată a se reprezenta în sinul societății noastre românesce etc. Comitetul e însărcinat tot-odată să cerceteze, dăce nu s'ar pôte înființa, conform statutelor, în punctele principale locuite de Români filialele pentru promovarea scopurilor Societății.

Acum urmă alegerea noului comitet pe un period de trei ani. Timpul era foarte înaintat și adunarea devenise impacientă. Se suspende ședința pe 5 minute și după redeschidere se primesce următoarea listă:

Președinte: Iosif Vulcan; vice-președinte: G. B. Popp; cassar: V. Bologa; secretar I.: V. Onițiu; secretar II.: V. Goldiș; membri în comitet: Coriolan Brediceanu (Lugoș) și G. Dima (Sibiu).

Ca ultim punct s'a primit cu bucurie invitarea, ca adunarea viitoare să se țină în Făgăraș.

Era cătră orele 3 p. m. când președintele închise adunarea între urările membrilor, ce mai erau prezenți.

Urmă, în fine, banchetul la otel „Nr. I.“, la care primul toast l'a ridicat d-l Vulcan pentru monarch; protopopul Petric toastă pentru d-l Vulcan; protopopul Bart. Baiulescu închină în sănătatea președintelui de până acum Hosszu. A urmat apoi încă un șir de toasturi pentru femeia română, poporul român etc.

Cu acesta s'au terminat serbările.

Concertul și reprezentația teatrală.

Publicul nostru român, și așa setos de-a mai conveni și de-a se distra în mod plăcut, a îmbrățișat cu bucurie această frumoasă ocaziune, și s'a întrunit în număr frumos și ales la petrecerea musicală-teatrală de Sâmbăta seara.

Serata acesta s'a dat din incidentul adunării societății pentru fondul de teatru român și în favorul acestui fond. Ea s'a început cu concertul membrilor reuniunii de cântări din Brașov. Corul a fost dirijat de d-l profesor de musică din Sibiu, G. Dima, care avu amabilitatea de-a veni în persoană, spre a înlocui pe colegul său de aici, care este în concediu pentru căutarea sănătății. Programa concertului a fost compusă din 6 nume, un cântec de Mozart, „Răsmaș codrului“ pentru cor mixt de Mendelssohn, ăr celelalte patru tot piese naționale, una de Tudor de Flondor și trei de d-l Dima.

Atât cele dintăiu cât și cele din urmă au fost executate cu totă precisiunea și esactitatea de corul de bărbați ca și de corul mixt. „Somnorose păserele“ de Flondor, apoi „Cucule cu pēna sură“ și „Hora“ de G. Dima au trebuit să fiă repetate în urma aplauselor vii ale publicului. Corul de bărbați nu mai puțin ca și corul mixt a fost destul de numeros. Nu puțin a contribuit la efectul ce l'a produs reprezentarea corului pe scena mică, ce era așezată în fundul sălei, împrejurarea, că cele

mai multe dame erau îmbrăcate în pitorescul costum național.

După cele două puncte dintăiu a cântat în afară de program, la rugarea comitetului arangiator, d-l Isăia Popa, un solo: aria „Paulus“ de Mendelssohn, făcând un foarte bun efect cu frumosul și puternicul său bariton și fiind sgomotos aplaudat.

D-l Prișcu, în solul corului de bărbați „Somnorose păserele“ a secerat asemenea un frumos succes cu vocea sa de bariton simpatică.

Mai amintim, că încă înainte de începerea cântărilor, când s'a înfățișat d-l dirigent G. Dima, i s'a predat acestuia între aplause o frumoasă cunună cu pantlief lungi tricolore.

Teatrul de diletanți ce a urmat concertului a avut cea mai bună reușită. S'a jucat fina comediă franceză „După tențur“ localizată de Stefanelli. Această piesă s'a mai jucat aici tot de diletanți români cu mult succes acum 10 ani.

Rolurile de astă-dată au fost astfel distribuite: „Bordeanu președinte la curtea de apel“ d-l prof. A. Vlaicu, „Tinca, soția lui d-ra Maria Bogdan“, „Anioa, camerieră“ d-ra Luluciu Nastase și „Suciă, amplotiat fără post“ d-l Ilie Savu.

Toți și-au înțeles și interpretat cât de bine rolurile. D-ra Bogdan ca d-na prezidentă a fost foarte drăgălașe, mai ales în scena când în conversația cu Suciă punea la probă, c'un suris sigur de isbândă, gelosia bărbatului ei. D-l Vulcan a jucat cu multă legeritate și sciut să riposteze cu același suris semnificativ la intriga nevetei sale când a înscenat simulacrul de duel cu Suciă. O picanță și seducătoare subretă înfățișă d-ra Nastase, care a jucat cu mult șic și temperament. Gingașa și frumoasă figură a camerierii contrasta de minune cu figura comică a lui Suciă. D-l Savu ca Suciă, putem dăce, a fost la înălțimea rolului său, mișcările lui naturale și comice și jocul lui viu a stărnit mare ilaritate în public.

Întreg ansamblul a fost reușit, și dăce am avé să dicem ceva, am observa numai că momentele dramatice puteau să fiă ici colo ceva mai viu marcate. Asemenea putea să fiă mai nemerit alésă toaleta lui Suciă, ca să admită posibilitatea de-a fi gura înaintea lui Bordeanu ca generalul, presupusul lui rival.

După reprezentația teatrală, care s'a încheiat în aplausele îndelungate ale publicului, a urmat o mică pauză și pe urmă s'a început dansul c'o veselă horă.

SCIRILE DILEI.

16 (25) Octomvre.

Contra Maghiarilor. Se anunță din Graț, că 91 de studenți croați dela universitatea de-acolo au publicat într'o fiă antisemită o adresă de aprobare cătră studenții croați din Agram. În acea adresă se dăce între altele, că poporul croat nicl-odată nu pôte fi amicul Maghiarilor, deore-ce „acesta nu se unesce nici cu onroa, nici cu mândria și folosul patriei croate“. Diarul „Grazer Tagblatt“, care a publicat această aderență, a fost confiscat (!)

—o—

Legea privitoare la religiunea israelită va intra în vigoare la 2 Nonmvre c. Ministrul de culte a ordonat tuturor municipiilor se înouosciințeze despre această tôte comunitățile bisericesci israelite, aflătoare pe respectivele teritorii.

—o—

Obrăsnicie ne mai pomenită. Ascultătorii jidanți și maghiari dela academia de drept din Oradea-mare, în o ședință a lor ținută în 25 c. își exprimară disprețul (!) lor asupra faptului studenților croați din Agram. Ascultătorii români din Oradea-mare, nu luară parte la acea ședință, și acum stundenții jidanți și maghiari îi provocară să-și justifice atitudinea lor, căci de-altmătrelea vor trebui să-i privească pe studenții români ca pe soții și amicii studenților din Agram.

—o—

După manevre se scrie, că se despăgubesc stricăciunile cauzate pe câmpuri, de trupele manevrând. Ministrul comun de război a statorit pentru anul acesta ca despăgubire pentru stricăciuni făcute cu ocaziunea manevrelor din toamna acésta, suma de 29.000 fl. din cari 12.000 se vin pe teritor ungar.

—o—
Pensionare de generali honveđi. Cum anunță „Pesti Hirlop“ peste puțin vor fi pensionați următorii generali de honveđi: locotenentele-mareșal Alexiu Zoltan, inspectorul suprem al cavaleriei de honveđi, și generalul Voinarovic, comandantul brigădei de honveđi din Budapesta.

—o—
Camera advocațională din Alba-Iulia, la porunca ministrului de justiție, s'a dizolvat, și teritoriul ei s'a împărțit între camerele advocaționale din Arad și Clușu.

—o—
Reuniunea săsescă de cântări din Brașov va arangia poimâne, Miercuri, un concert în sala casei de concerte, sub conducerea dirigentului musical R. Lassell. Inceputul la 8 ore séra. Intrarea de persoană 70 cr.

Din camera austriacă.

Ședința dela 24 Oct.

În ședința camerei austriace dela 24 l. c. după ce ministrul de finance Bilinski și-a făcut esposeul său cu privire la starea financiară din Austria, a urmat desbaterea asupra programului guvernului, la care desbatere se însoțiră 27 vorbitori.

Cel dintâiu vorbitor, deputatul conte Kuenberg (stânga germană unită) face observarea, că de trei ani încôce camera de trei ori a avut se ia poziția față cu 3 programe de ale guvernelor. A făcut bună impresie constatarea contelui Badeni asupra poziției poporului german, ar fi fost bine însă ca să se dea expresiune și apărării Germanilor și a culturii germane, în diferite teritorii, contra amenințărilor. Aprobă vederea guvernului în cestiunea pactului cu Ungaria, accentuând însă, ca guvernul să reprezinte și interesele îndreptățite economice ale Cisilaniei.

Dr. Herold (Ceh tiner): Ministrul-președinte a recunoscut, că există o cestiune boemă, și că fiă-care guvern are datorința de a lua poziția față cu ea. Acesta e un progres formal față cu ministerul de mai înainte, al cărui șef nici n'a voit să scie de cestiunea boemă. (Așa este! la Cehii tineri). Decî cestiunea boemă va exista, până când ea nu va fi rezolvată în interesul statului și a poporului (Vii aprobări la Cehii tineri). Am ordet tot-deuna, că guvernele au de ași câștiga încrederea poporului, și poporele, dér mai ales poporul boem nu are lipsă se și câștige încrederea în'unui guvern din Austria. (Aprobări și aplause la Cehii tineri). Ridicarea staturii n'a fost nici o dovadă de încredere a guvernului față cu poporul boem, căci staturul s'a decretat contra legii, și a fost o rușine pentru Austria (Vii aprobări la Cehii tineri). Poporul boem, 6 milioane la număr, se simte îndreptățit în aspirațiunile sale cele mai vitale, și este nemulțumit. În administrația există și acum încă hegemonia limbei germane, cu tôte că în Boemia n'ar avé cu nimic mai mult drept Germanii, decât Boemii, și în hatărul poziției tradiționale a Germanilor în Austria noi n'avem să renunțăm nici la cel mai mic drept al nostru. (Așa e! la Cehii tineri). Poziția partidului nostru față cu guvernul va fi decî opozițională, de-orece este un abis între sistemul și programul guvernului și între voința firmă și nestrămătură a poporului boem. (Aprobări la Cehii tineri). Numai atunci va domina dreptate, decât tôte poporele Austriei vor fi privite ca egale, și în special se va recunoșce însemnătatea eminentă a poporului boem (Vii aprobări la Cehii tineri).

Conte Hohenwart (conservativ) salută programul ministrului președinte, ca pe programul unui guvern tare și consciu de țința ce-o urmăresce. Cele ce le-a promis gu-

vernul, să le demonstre numai și prin fapte. (Aprobări în centru).

Cavaler de Zaleski (Polon): Declarațiunile guvernului sunt simpătice partidului său, care îl va sprijini întru tôte pe șeful cabinetului, cunoscut din activitatea sa publică.

Pattai (antisemit): Aprobă recunoșcerea poziției tradiționale a Germanilor. *Jidovismul trebuie combătut din motive economice.* Ce privește pactul cu Unaria, trebuie să se aplice mână de fier, căci populațiunea austriacă e sătulă de-a plăti dări atât de neegal de grele în raport cu cealaltă jumătate (Ungaria). Decă ni-se declară războiu, îl primim; dér suntem și gata a conluora în mod leal la cestiuni salutare ale prezentului (Vii aprobări și aplause în stânga extremă și pe galerii).

Dr. Ferjancic (Sloven): dezvoltă dorințele Slovenilor, ce privește școlile Slovenilor și folosirea limbei lor în administrație. Nu recunoșce hegemonia germană, și cu tôte că Slovenii sunt puțin la număr, ei nici-odată nu se vor subordina unui alt popor (Aprobări la Sloveni și la Cehii tineri).

Barwinski (Rutean): Decă guvernul va evita să fiă șovinist și egoist, și nu va asupra minoritățile naționale, atunci Austria va deveni tare și va fi cuibul de apărare a tuturor popoarelor locuitoare în ea. Poporul rutén își va îndrepta atitudinea sa după faptele guvernului (Aprobări la Ruteni).

Ședința dela 25 Octomvre.

Dr. Záček (Ceh din Moravia) declară, că în ce privește programul național, întreg poporul boem din Boemia, Moravia și Silesia este solidar. Pretinde dreptate. Vorbesce contra pretinsei poziții tradiționale a elementului german. În provinciile Moravia și Silesia, cultura slavă e cu mult mai vechiă și mai mare decât cea germană. (Aprobări la Cehii tineri.) Poporul boem va lupta neobosit și mai departe pentru drepturile sale, până ce îi va răsară odată stéua. *Escelență, poporul boem așteaptă!* (Vii aprobări și aplause la Cehii tineri).

Dr. Foregger (German din țările alpine) ia cu mulțumită la cunoscința declararea guvernului. Declarația despre poziția Germanilor este o manifestare însemnată. Ce privește cestiunile economice, vorbitorul și soții săi vor da guvernului tot sprijinul, decât vor fi considerate țările alpine dela Sud.

Burgstaller (centrul liberal) speră, că se vor lua în considerare aspirațiunile juste ale Italianilor și mai ales ale Triestului, și că limba italiană va ocupa locul ce i-se cuvine în administrația și în școlă. Are încredere în guvern. (Aprobări în centrul liberal.)

Dr. Steinwender (național german): De sine se înțelege poziția tradițională a Germanilor. Dice că ar fi bine să se evite proletarisarea clasei mijlocie și prin această lăfărea social-democrației, prin ridicarea industriei. Partidele tôte trebuie să conlucre spre o țință pentru binele poporului și al statului. (Aprobări în stânga extremă).

România agricolă.

V. Proprietarii.

(Urmare).

Acum te rog iubite lector, să mă urmez puțin în expedițiunile mele, ca să te convingi însu-ți de starea lucrurilor, căci nu te voi obosi nici cu descrierea crivețului de 3 zile, și nici cu „ducerea sub vânt“ din Bărăgan, său cu trecerea cu barca noptea în Baltă, nici cu trecerea cu sania pe ghiță, ce se rupe după vitele dela pășune, său cu marșul și însoțirea unei puiețe de lupi, pe distanță de 4—5 km. și la o depărtare de 2—300 m. — și nici că te voi plictisi cu *Fata morgana* și rătăcirile pe ceață și zăpadă prin Bărăgan, unde fiă-care buruénă mică și-se presintă drept stejar secular; dai peste turma de oi, și ele sunt dropii, urmăresc iepu-

rele pe zăpadă și el este șorece, veđi locuri și sate, ce nu există etc., ca să aibă ideă, cât de frumoasă și grozavă tot-odată, este câmpia și natura la noi!!

Nimic din tôte aceste, ci te voi conduce acolo, unde te va interesa mai mult, în gospodăriile proprietarilor mari, la gestiunile arendașilor, în beciurile și pivnițele podgorenilor, prin curțile și gospodăriile rezeșilor și țeranilor ohabnici — la mocani, ca și la cojanii, și țeranii de prin sate. Aceste, de sigur, că te vor interesa mai mult. Și cred, că nu te vei supăra, decât voi face și puțină archeologie, căci la noi, ca economist, nu strică, să faci și puțină archeologie, ca să veđi progresele mari ale culturii moderne.

La proprietari, nu te voi duce nici la Buciumeni lângă Iași, său la Christesci în Neamțu, ca să veđi ce au ajuns palatele principelui Michaelache Sturdza; nici la Pașcanii (din Moldova) să veđi palatul și parcul Rosnovenilor, în ce stare au ajuns, și nici în atâtea moșii grozave, ajunse în mâinile streinilor, cari cel puțin există încă, și tot culturii servesc, și sperăm a-le obține érašii prin asimilare, — deși astăzi sunt ca și pierdute pentru noi și avuția națională.

Vom începe numai cu fosta moșia Fundeni a Vornicului Costachi Conachi, cât un principat de mare de 70.000 pog., ce se întindea peste 3 județe, a căreia palat și parc dela Țigănesci a ajuns cel puțin în mâna unui om de valoare și bun cultivator, care le pôte ține încă în bună stare; dér să veđi trupurile moșiei, ce au devenit, și în mâinile cui au ajuns: să veđi la trupul numit Nămolosă de lângă Siret, care este destinat de sorțe, să jöce încă mare rol în istoria țării, — hanurile și drumurile și urmele de gospodăria grozavă, de odinioară a lui Conachi. Acele nu sunt hanuri ori cărciume obișnuite de țără, ci *Grand-steluri* moderne, cari ar face onóre ori și cărui oraș mare, dér astăzi stau părăsite și pustii în câmp, încât ciörele, cucuveicele și liliecii își fac cuiburile în ele.

Mai în sus la Puțeni vei vedé cum a dispărut parcul Mavrocordăților, la Pechea al Moruzestilor, cari au pierdut tot. La Vlădești pe Prut, curtea boerescă și un grand hotel cu pivnițele boltite — mari, de poți întörce carul cu 6 boi în ele, — ađi mâne se prabușesc tôte la pământ.

Dér vom lăsa partea acésta a Moldovei de jos și Moldova în genere la o parte, unde am avea prea multă archeologie interesantă de făcut, și unde am avé de înregistrat miseria, ce a produs'o cultura modernă; și lăsând la o parte și familiile fruntașe ale țării, vom trece la proprietarii de a 2-a și a 3-a mână din Muntenia.

O frumoasă moșia și instalațiune se găsește la Gologanu și Ciorăței în Râmnic, la Glodenu-Sărat și Valea Tencului în Buzéu — cu grădini de pometuri, vii, magazii, grajduri, crame etc., dér cari ađi stau în păraginire, căci arendașii n'au ce face cu ele. Dela ei am ajuns deja la moșneni și răzeși, unde avem de înregistrat mai multe lucruri frumoșe din bétărăni. Dovadă, că cei vechi erau înculți, și noi am civilizat țera.

Ce a produs cultura modernă? A scos proprietarii din moșiile mari și i-a înlocuit prin arendași — Puținii, cari au rămas și-au mai făcut câte ceva îi poți numera: în partea de jos a Munteniei, te voi conduce la gara Sihlea, ca să veđi un castel frumos al Dómnei Elena C. Gră-

dișteanu, cu biserică și doue școle rurale moderne, cari nu au păreche în țără, — dovadă, că din secul frumos al nostru încă tot nu s'a stins de tot dragostea de biserică, de limba strămoșescă și de țeran; cu o moșia cu un parc englesesc — și la țeranii case și instalațiuni economice mai multe și mai frumoșele din câte vei găsi în țără; dovadă, că mâna și conducerea n'a fost nenorocösă.

(Va urma.)

Sciri telegrafice.

Iași, 28 Octomvre. Într'o adunare numéros cercetată dezvoltă ministrul-președinte Sturdza programul noului guvern român dicénd între altele următoarele: Pe lângă observarea strictă a legilor și a libertății electorale, în cestiuni naționale atitudinea noastră este clară și hotărîtă. Este evident, că noi trebuie să ne reținem dela or-ce amestec agitatoric în cestiunile interne mai ales ale Austro-Ungariei. Un irridentism în România ar fi o absurditate. Actul de grațiere al împăratului-rege Francisc Iosif de o parte liniștește spiritele, de altă parte întăresce armonia și pacea dintre améndoué statele.

Viena, 28 Octomvre. „Biroul de Corr.“ desminte scirea publicată de Țiarul „Iesti Hirlop“, că cu ocaziunea vizitei miniștrilor austriaci în Budapesta s'ar fi hotărît asupra eventualei alegeri a lui Lueger ca primar al Vienei.

Constantinople, 28 Octomvre. În *Billis*, oraș din Armenia, atacară Armenii armați moșea, în care erau adunați Turcii la serviciul de Vineri. De ambele părți au cădüt mulți morți și mulți sunt răniți.

DIVERSE.

Cea mai mare descindere sub pământ. Martel, esploratorul pescerilor și prăpăstiilor din Francia, Austria și Grecia, însărcinat de ministrul de instrucție publică din Francia cu o misiune științifică pentru studiul pescerilor și apelor subterane din insulele Britanice, a reușit să descindă în cea mai adéncă pesceră, cunoscută ađi în Anglia: acésta este „Gapin Ghill“ din muntele Ingleborough, în Yorkshire. Tôte încercările făcute până acum spre a atinge fondul n'au reușit, din cauza obstacolului format de un riu, care cade în cascadă în prăpastie. Grație materialului său special, d. Martel a putut ajunge în jos, până la 100 metri sub suprafața solului; el a descoperit acolo o imensă peșteră, probabil cea mai vastă sală subterană din Regatul-Unit, lungă de 150 metri, largă și înaltă de 30 metri. Acésta sală comunică prin canaluri naturale impracticabile cu isvorul și pescera Ingleborough, la depărtare de 2 kilometri; cum capacitatea sa este de peste 200 de mii de metri cubici, ea ar puté fi transformată într'un rezervor, capabil de-a imagina apele și a atenua unele cresceri.

Literatură.

„Vulturul“, fôia umoristică din Oradea-Mare, redactată de d-l Justin Ardelean, este în timpul de față singura fôia umoristică română dinocde de Carpați. Ea costă pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., pe 1/4 an 1 fl. 50 or. și apare la 1 și 15 a fiă-cărei luni. D-l Redactor Ardeleanu își dá multă silință de-a procura cetitorilor momente de distracțiune, aducénd și numeroșe ilustrațiuni potrivite textului. În numărul penultim vedurăm și o frumoasă poesiă „pentru martirii liberati“ scrisă cu bun succes de însu-și redactorul care din când în când aduce în fôia sa și unele piese cu caracter serios.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Table with financial data from Vienna, including exchange rates for gold, silver, and various currencies like the Austro-Hungarian crown and the Italian Lira.

Cursul pietei Braşov.

Table with market prices from Braşov, listing various goods such as flour, oil, and other commodities with their respective prices.

Anunţuri (insertiuni şi reclame)

Suntă a se adresa subscrise, administratiunii. In cazul publicării unui anunţ mai mult de odată se face scădemēt, care creşte cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazeta Trans“

Antreprize de pompe funebre

E. Tutsek.

Braşov, Strada Porţii Nr. 4. Colţul Tergului boilor.

Recomandă on. publică la casurī de mōrte, aşedămētulū sēu de înmormētare bogatū asortatū in carī tōte obiectele, atātū sortele mai de rēndū, cātū şi cele mai fine, se potū căpāta cu preţuri ieftine.

Comisiune şi depou de sieriuri de metalū ce se potū inchide hermeticū, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea propriā a tuturorū sieriurilor de lemnū, de metalū şi imitaţiuni de metalū şi de lemnū de ştejaru.

Depou de cununi pentru monumente şi plantici cu preţurile cele mai moderate.

Representanţā de monumente de marmurā, carē funebre proprii cu 2 şi cu 4 cai, precum şi unū carū funebru vēnētū pentru copii, precum şi cioclii.

Comande întregi se esecutā promptū şi ieftinū, iau asuprā-mi şi transporturi de morţi in străinătate.

In fine recomandū şi biroulū meu mijlocitorū procedāndū cu cunoscuta'mī soliditate.

La casurī de mōrte a se adresa la

E. Tutsek.

14-*

AVIS!

Prenumerăţiunile la Gazeta Transilvaniei se potū face şi reînol ori şi când dela 1-ma şi 15 a fiā-cărei luni.

Domnii abonaţi sē binevoiască a arāta in deosebī, când voiesc ca espedarea sē li-se facā dupā stilul nou.

Administraţ. „Gaz. Trans.“

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octombore 1895.

Large table containing train schedules for various routes including Budapest-Predeal, Ghiroş-Turda, Copşa-mică-Sibiu-Avrig-Făgăraş, Simeria (Piski)-Hunedóra, Braşov-Zărneşti, Mureş-Ludoş-Bistriţa, Arad-Timişóra, Sibiu-Cisnădie, and Sighişóra-Odorheiu-săcesc. It lists train numbers, departure times, and arrival times for different types of trains (personnel, mixed, etc.).

Nota: Orele însemnate în stânga staţiunilor suut a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drēpta de jos în sus. - Numerii încuadrāţi cu linii mai negre înseamnă orele de nopte.